

ԱՌԱՔԵԼ ՊԷՅ ԿՈՒՍԱԿԱՆ.

Օրագրիս մէջ այնչափ առիւ յիշած էինք ու մեր ուրախութիւնը յայտնած Վսեմափայլ Առաքել Պէյին փառացը վրայ, որ երկու տարիէ իվեր Խարբում, Սուտան եւ Ֆեզողլու գաւառաց ընդհանուր կուսակալ էր կարգուած, եւ իւր կենցաղագիտական մեծ հանձարովը ամենայն ճարտարութեամբ եւ պատուով կկառավարէր իւր գաւառները, ու եզրիպտոսի փոխարքայութեանը մեծագոյն ու ճարտարագոյն պաշտօնակալաց մէկը կհամարուէր :

Այսօր մեր մեծ տրտմութիւնը կյայտնեմք մեր համազգի իշխանին տրտմալի մահագոյժն առնելով : Այս կորուստը այնչափ աւելի ցաւալի է՝ որչափ աւելի փառաւոր էր մեզ եւ պանծալի տեսանել յանձն նորազայկազն ոք յայն բարձրութիւն ժամանեալ՝ յոր իրմէն առաջ ոչ ոք իբրիստոնէից ելեր էր երբեք. եւ այնչափ աւելի մեծ է այս կորուստը՝ որչափ աւելի մեծ էին այն ակնկալութիւնները զոր իւր առոյգ երիտասարդութեանը մէջ կուտար իրեն եւ համազգեացս Հայկազանց :

« Սուտանայ կուսակալ Առաքել Պէյին մահուան լուրն ընկալաք : Այս բարձրաստիճան պաշտօնակալը Հայեր ազգաւ. իւր ձեռքն յանձնուած գաւառին իմաստուն կառավարութեամբը մեծ պատիւ ստացաւ, եւ Սաիտ փաշա իւր ըրած ընտրութեանը վրայ մեծապէս զոն եղաւ : Առաքել Պէյ հրաման էր ընդունած որ Գանիրէ գալ խտեսութիւն եղբորը, Նուպար Պէյի՝ որ եզրիպտական անցքին վերատեսուէն է : Առաքել Պէյ վախճանեցաւ. բանջ հիւանդութեամբ : Այս կորստեան դժուարաւ պիտի տեղը լեցուի : » (La Presse d'Orient.)

ARAKEL BEY, GOUVERNEUR ARMÉNIEN.

Nous avons eu plusieurs fois occasion d'exprimer notre joie de la gloire de S. E. Arakel-Bey, depuis deux ans élevé à la dignité de gouverneur des provinces de Kartoum, Soudan et Fezoghlu. Grâce à de grands talents politiques, il administrait, à son honneur et avec une grande habileté les contrées confiées à ses soins et il passait pour un des ministres les plus éclairés et les plus remarquables du vice-roi d'Egypte.

Aujourd'hui nous ne pouvons qu'exprimer nos regrets amers en apprenant la mort déplorable de notre prince arménien. C'est une perte d'autant plus regrettable qu'il était plus glorieux pour nous, ses frères, de voir en sa personne un Arménien élevé à une hauteur qu'aucun chrétien n'avait atteinte avant lui ; une perte d'autant plus grande, que malgré sa jeunesse Arakel-Bey donnait les plus grandes espérances pour lui et pour sa nation.

« Nous avons appris la mort d'Arakel Bey, gouverneur de Sennaar. Ce haut fonctionnaire était Arménien ; la manière sage dont il a administré la province qui lui avait été confiée, lui a fait le plus grand honneur. Saïd Pacha a eu lieu de s'applaudir de son choix. Arakel Bey se rendait au Caire après avoir obtenu un congé pour aller voir son frère, Nubar Bey, directeur du transit égyptien : il a succombé à la dysenterie. Cette perte sera difficilement réparée » . (La Presse d'Orient.)

ՀԱՅԿԱԶՈՒՆՔ ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ.

Տաճկաստանի Հայկազանց մէջ բանի մը տարիէ իվեր նշանաւոր կտեսնեմք Նիկոմիդիոյ Հայկազունըը իրենցազգասիրական եռանդեամբն ու յառաջադիմութեան ջանիւր : Կլսեմք որ մէջերնին ամենագովելի փոյր մը կայ միաբանական եւ եղբայրսիրական ոգոյ. մեծըն ու պզտիկ առ. հասարակ հարուստն եւ աղքատ, էկեղեցականն եւ աշխարհական՝ նպատակ դրած են իրենց ընտիր գաղթականութեան պայծառութիւնը, որուն հասնելու համար գեղեցիկ միջոցներու ալ ձեռք գարկած են, որ է ազգասիրական ընկերութիւն մը կազմել՝ որ ջանայ ոչ միայն անշէջ պահել իրենց եղբարցն եւ ընկերաց սրտին մէջ հայրենասիրութեան եռանդուն բոցը, հապա նաեւ ինոյն հուր բոցավառ.

նաեւ իրենց որդւոցը եւ յաջորդացը սիրտը վառեն եւ բոբբոքեն, որպէս զի իրենց հայրենի անուանը հետ ժառանգեն նաեւ հարցն հայրենասէր ոգին :

Այս բանիս համար ընթերցասիրաց ընկերութիւն մը հաստատած են՝ որ մատենից բանգարան մը եւ Լուսաւորչեան անուամբ դպրոց մը կծաղկեցընէ, ընդ հովանեաւ պաշտպանութեան ազգասէր Առաջնորդին Տէառն Ստեփանոս ծայրագոյն Վարդապետի Մաղարեանց, որ իւր հոգեւոր որդւոցը յառաջադիմութիւնն ու զարգացումը իրեն ուրախութիւն ու վայելքն ըրած՝ կաշխատի անոնց հետ եւ զանոնք կբաշտարէ միշտ :

Հետեւեալ համակը աւելի լաւ կհանգցընէ ոչ միայն Ընթերցասիրաց ընկերութեան գեղեցիկ նպատակը՝ հապա մանաւանդ ազնուախոն ոգին ու ազգասիրա-

կան եռանդը, որոյ վասն էս համոզուած էս ըլլալով՝
կնքատարակեմք յուրախութիւն համագգեաց, եւ
իրաջակերութիւն մեր Նիկոմիդիոյ սիրելի եղբարցը :

*Արժանապատիւ Ազգասէր Հարցող Շնորհափայլ Վարդապետաց
օրհնաբեր աշոյ համրոյ խոնարհական :*

Հայ անուան քաղցր տիտղոսը իւր ազնուականութեան առաջին ապացոյցը համարող որ եւիցէ արդար աչք մը՝ անտարակոյս չկրնար անտարբերութեամբ նկատել՝ ճշմարիտ ազգասիրութեան եւ քրիստոնեական մարդասիրութեան վսեմ գզացմանց՝ արժանապատիւ Վարդապետացը բնատուր ժառանգութիւն մը ըլլալը . եւ այս ջնաշխարհիկ եւ սակաւագիւտ առաքինութիւնները Ձեր դիւրագգաց սրտերուն մէջ անջնջելի կերպով տալաւորուած ըլլալը ուրանալ :

Այն բանականութեան աչքէ՝ եւ կամ ներքին անխաղ վկայի մը արձագանգներէն բացարձակապէս զուրկ ըլլալ հարկ է այս մասին տղէտ ըլլալու . եւ այս աննակառակելի ճշմարտութիւնը ստելու : Այն ըստ որում սերը զոն մըն է, եւ դուք, պատկառելի Հարք, կամաւորապէս իզոն մատուցած էք զՁեզ ազգին դաստիարակութեանը եւ յառաջադիմութեան օգտին համար, այնպէս որ Հայ Ազգը իւր սփիւռ տարածութեան ամեն մէկ անկիւնը՝ իրաւամբ պարտական է երախտագէտ ըլլալու ազգային բարւոյն եւ յառաջադիմութեան Նախանձախնդրացը, որ Ազգասիրութիւնը Ձեզի նուիրական պարտք մը ըրած ճշգրտմը չափ կաշխատիք Հայ Ազգս յաւիտենական քնոյ օրոցքէն արբընցեն եւ գիտութեամբ բարոյական եւ անձնական մեծութեան հասցընել :

Այն Ձեր պատուական հեղահամբոյր Աղտանին՝ Հայաստանի վայրաժատին որդուցս քաղցր աւետարեբը, եւ զբաւոր ըսքանցելի վաստակողդ սոսկ մէկ ակնարկութիւն մը՝ բաւական է, որպէսզի կրից գիմակը վերցընելով՝ տեսնէ մէկը Ձեր արժէքը, ճանաչէ եւ խոստովանի Ձեր ազգային ոգւոյն տուած ճշմարիտ արժարժանքը, արդիւնքը, որով անբեղ հարեալ կայծերուն կրկին պատճառս եղաք լուսաւորելու : Եւ երբ Ազգը ամբողջ ճանցած է այս ամէնը եւ իւր բոլոր համակրութիւնն եւ ձեռնտուութիւնը երբեք խնայած չէ երախտագէտ սրտիւ, ստորագրեալքս ալ գոյիս չափ ճանչնալով երախտագիտութիւնը պարտքերուն ամենէն սրբազանն ըլլալը, բարեբաղդ կնամարիմք գմեզ ներկայիս փութալ մեր անկեղծ շնորհակալքը մատուցանել Ձեր Ազգասէր Տեսրցող վասն շնորհացդոր կվայելէ երկու տարիէ ի վեր Նիկոմիդիոյ Լուսաւորչեան Ազգային ուսումնարանը առաջին քիւն սկսեալ Մասեաց Աղտանոյդ Պատուական բերեբը՝ եւ այն ալ ձրի, իբրաջակերութիւն տեղւոյս Հայ մատաղորբոյն՝ որոց արդէն տղայ տիոցն առաջին տարեբը՝ Ձեզի յամենայնի երախտագէտ ըլլալն է :

Այլ որովհետեւ մինչեւ ցարդ այս քաղցր ու անհրաժեշտ պարտաւորութենէ կխոստովանիմք որ վերջացեալ էինք, շնորհակալութեան հաւաստիքը մատուցանելու, բայց սերը զոն մը ըլլալը գիտնալով՝ Ձեր այս մասին անյիշաբարութիւնիդ կաղաչեմք, ըստ որում արզարանալու համար գործածուելիք ամեն հնարք փութ ըլլալը կնանցնամք . բայց տարակոյս չուենիմք որ մեր երախտագէտ սրտերուն առաջիկայ առհաւատչեան՝ որ կփութամք առնել Ձեզ՝ կատարեալ կերպով զոն կընէ Ձեր փափուկ ազգասիրութիւնը եւ դիւրագգաց սրտերը :

Ազգային բարւոյն եւ յառաջադիմութեան նախանձախնդիր ըլլալիդ աշխարհածանօր ըլլալն վերջը՝ չեմք տարակուսիր բերկրանօք լսելիդ՝ թէ Նիկոմիդիոյ մէջ քանի մը ժամանակի ի վեր *Ընկերութիւն Ընթերցասիրաց* անունով միաբանական ձեռնարկութիւն մը ըրած եմք . եւ վերձանութեան բանգարան մըն

ալ ունենալով՝ արդէն թէ անձնական ճգամը եւ թէ ազգասէր շնորհաց շիրերովը բաւական պիտանի գրքերու հաւաքում մը ըրած եմք . մեր երկրին Հայ մատաղորբոյն մտաւորական մշակութեան օգնելու, եւ անոնց ուսման եւ կրթութեան մէջ դիւրութեանց պատճառ ըլլալու . ըստ որում առանց ուսման եւ կրթութեան մարդկային հանճարը յաւիտենական քնացող ըլլալը կնամարձակիմք ըսելու . թէ չգիտցող չկայ . եւ ազգ մը՝ որ հասարակաց կրթութեան դաստիարակութեան եւ ուսմանց փոյր չունի՝ քաղաքական եւ բարոյական տղայութեան մէջէն յառաջընթաց քայլափոխ մը անգամ չկրնար ընել :

Անա այս իսկ է մեր նպատակը . մտաւորական մշակութիւն մանկանց եւ իրենց դաստիարակութեան դիւրութեանը միջոց մը ըլլալ . եւ ուրախ եմք ըսելու . թէ այժմէն բաւական խմբիկ մը ազգասիրաց եւ ուսումնասիրաց ամեն մէկ կիւրակի եւ տօն օրերը յաճախելով, ոչ միայն գտնազան լրագրաց եւ առձեռն եղած գրենոյ ընթերցմանը կպարագին, այլ եւ իրենց շարաբական 1/2 ֆրանքը սիրով կնատուցանեն ինպատու յառաջադիմութեան Նիկոմիդիոյ Լուսաւորչեան դպրոցիս . որուն արդիւնքը դոյզն իշատէ արդէն տեսած կնամարիմք, վստահ ըլլալով եւ ես թէ սիրով սկսողը Աստուծով իւր նպատակին կնանի . վստահ ըլլալով նաեւ ազգասիրաց քաջակերական ձեռնտուութեանցը եւ կարեկցարար օգնութեանցը, որոցմով կյուսամք՝ թէ տեղւոյս հասարակութեան մէջ ընթերցասիրութեան ախորժակ տարածել՝ եւ թէ մանկանց բարի ապագայ մը պատրաստել :

Ուրեմն, Արժանապատիւ եւ Ազգասէր Հարք, բարեհաճեցէք կաղաչեմք մեր խորին շնորհակալաց հաւաստեացը հետ ընդունել յախորժ հաճութիւն այս բերկրաւոր լուրը . եւ Դուք որ ազգին իմացական կարօտութեանց հոգաւորներուն առաջինը համարուած էք, Ձեր քաղցր ակնարկութեամբ նոր կենդանութիւն մը տալու մի գլանալք Ձեր օրհնութեամբ եւ ազգասիրական քաջակերութեամբ, որոց յամենայնի կարօտ ըլլալիս խոստովանելու ասկէց ուրիշ գեղեցիկ առիթ մը չէինք կրնար գտնել . մասնաւոր որ այդպիսի ջերմ յանձնարարութեան մը կամքը ձեռնարք մեր ցանկալի նպատակին հասնելու, որոց հաճապազ ակնկալութեամբ մնամք Արժանապատիւ Հարցող

Շնորհապարտ ստորագրեալ

Իդիմաց ընթերցասիրաց ընկերութեան վերատեսուչ

ՅԱԿՈԲ ՔԱՅԱՆԱՅ ԱՋԱՐԵԱՆՑ.

Լուսաւորչեան դպրոցը իւր նիւնարկութեան օրէն ի վեր առեն առեն մեծ յոյսեր կուտար բնակչացն գաւառին, բայց վերջի տարիներուս Ազգայնոց վտանգաւոր բաժանմունքն ու անմիաբան ընթացքը մեծ արգելք եղեն դպրոցիս յառաջադիմութեան եւ նիւնարաց մասնաւոր նպատակին, որ կուգիին ամեն մէկ գիւղի յառաջադէմ աշակերտաց մին ընդունելով մասնաւոր դաստիարակութիւն տալ . եւ այնպէս իւրաքանչիւր աշակերտ իւր գիւղը դարձընել ու օր ըստ օրէ բարձրագոյն դպրոցի մօտեցնել գայն, որուն հարկաւորութիւնը կզգային բոլոր լուսաւորեալ գաւառացիք : Այս գեղեցիկ նպատակին ջնասան նիւնարիք, բայց իրենց ջանքն ալ բոլորովին անօգուտ չէլաւ . վստահի Լուսաւորչեան դպրոցէն ելող աշա-

կերտաց ջանիւքը հետզհետէ կ'առաջադիմէ նա, եւ ունի այժմ իւր մէջ բանի մը զաւանցիաշակերտ, որք իրենց գիւղին վարժապետ լինելու սահմանէալ են՝ մասնաւոր կարգադրութեամբ եւ հոգատարութեամբ պատուելի անդամոց Ընթերցասիրացն ընկերութեան: Այժմու աշակերտաց բիւն է 400. որոց մէջէն 52ը մասնաւոր ուսմանց կ'արապին ընտիր վարպետներով, որոց զխաւորն է եւ առաջին՝ Տէր Ազարիկ Մինրդատ: Վերջի բնութեան մէջ մասնաւոր յառաջադիմութեամբ վկայեցան հետեւեալ աշակերտքն.

Առաջին դասուն մէջէն

Խ. Թագուր Էսրիմեան,

Թագուր Փառքիկեան,

Ս. Ստեփան Խաչերեան (Օվանոսիսի:)

Երկրորդ դասուն մէջէն

Զ. Մկրտիչ Գ. Մօսկոֆեան.

Ա. Գրիգոր Զափեան,

Ա. Աբրահամ Խաչերեան,

Թ. Յովնանէս Աբրահամեան.

Հ. Կարապետ Մարտիրոսեան.

Ա. Մելգոն Յովակիմեան:

Դրած պատկերնիս Նիկովիդիոյ ծովահայեաց գեղեցիկտեսքն է: Ուրիշ անգամ միտք ունիմք մանրամասն տեղեկութիւն տալ՝ թէ Նիկովիդիոյ եւ թէ շրջակայ հայաբնակ եւ բազմաթիւ գիւղօրէից վրայ, որոց մէջ նշանաւոր են Ատաբազար, Պանգէնիկ եւ այլն, եւ մանաւանդ Արմաշ, իւր հռչակաւոր վանիւքն:

Տ. ՉԱՅԵԱՆ ԲԺԻՇԿ.

Փարիզ ուսանող համազգի Երիտասարդաց մէկը իր ընթացքն աւարտեց յաջողութեամբ, որոյ լուրը անշուշտ ենք որ ախորժելի պիտի լինի մեր ընթերցողաց: Ամսոյս 24ին Տ. Չայեան Փարիզու բժշկական ժողովէն ընդունուեցաւ իբրեւ Բժիշկ: Իւր առաջարկած բժշկական ճառը՝ որ բնիւք դատաւորաց միաբերան գովեստիցն արժանի եղեւ, այս յաջող ելից ապացոյց մըն է: Այս ճառին մէջ Տ. Չայեան բովանդակութիւն մը կ'ընէր այն երկար ու յոգնախնոռն հետազոտութեանց՝ որ յօղացաւորեան վրայ եղած են մինչեւ ցայժմ. ինքը ցուցնելով թէ ճիշդի պակասաւոր ու վտանգաւոր էր մինչեւ հիմա այս հիւանդութեան դէմ բռնուած կերպը, դարմանելու նոր եղանակ մը կ'առաջարկէ:

Ասիկա բարեյաջող սկիզբ մըն է այն փառաւոր ու ընդարձակ ասպարիզին որ արդ մեր Երիտասարդ Բժշկին առջեւ կ'բացուի: Մեր իրեն կմաղբենք ուրիշ այսպիսի շատ մը յաջողութիւններ, որ թէ իրեն եւ թէ Հայոց ազգին փառացը կ'ծառայեն: Կ'իսկազիմք որ Տ. Չայեան հանապազորդէ իւր երկասիրութեամբը պատուել զՀայաստան, որ մեծ պետք ունի իւր որդւոցն յիշատակութեանն եւ օգնութեանը:

Այս առաջին յաջողութիւնը սկիզբ մը բող ըլլայ նորանոր յաջողութեանց. եւ մանաւանդ գեղեցիկ գրգիռ մը մեր համազգի ուսանողաց, տեսնելով ակնյառնական թէ ինչէր կրնայ ընել յարատեւութիւնը երբ եռանդուն ջանից հետ աշակցութի: Մարդկութիւնը ոչ սակաւ շահ կ'ընէ այսու. եւ մեր Հայրենիքն իմաս-

M. LE DOCTEUR TCHAYAN.

Un de nos jeunes compatriotes qui étudient à Paris, vient de remporter un succès dont la nouvelle ne manquera pas d'être agréable à nos lecteurs. M. Tchayan a été reçu docteur en médecine à la Faculté de Paris, le 24 de ce mois-ci. Sa thèse, qui lui a valu les éloges du jury d'examen, justifiait un semblable résultat; elle était, en effet, le résumé de recherches longues et nombreuses sur les rhumatismes articulaires. M. Tchayan, en indiquant une nouvelle méthode curative, montre tout ce qu'il y a de defectueux, de dangereux même dans les traitements suivis jusqu'à ce jour pour cette affection.

C'est là un commencement de bonne augure pour la carrière brillante et longue, ouverte maintenant à notre jeune docteur. Nous lui souhaitons beaucoup de succès semblables, qui serviront à la fois à sa propre gloire et à celle de la nation arménienne. Que M. Tchayan continue par ses travaux à honorer un pays qui a un si grand besoin du souvenir et du soutien de ses enfants.

Que ce premier succès ne soit que le prélude de beaucoup d'autres; qu'il excite surtout l'émulation parmi nos compatriotes et les encourage en leur montrant tout ce que peut la persévérance unie au travail. L'humanité y gagnera en bien-être et l'Arménie, en profitant de cet avantage commun, recueillera une part